

การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา*
Practices of Preceptor's Role Faculty of Nursing,
Burapha University

ทัศนีย์ วรภัทรากุล ***วท.ม
Tassanee Worapattrakul M.Sc.
มนีรัตน์ ภาครูป ***ปช.ด.
Maneerat Phaktoop Ph.D
โสรัตน์ คณิตคิด **พย.ม
Sorat Kanungkid M.N.S.
รวีวรรณ เผ่ากัณหา **กศ.ด
Rawewan Paokunha Ed.D

ศิริยุพา สนั่นเรืองศักดิ์ **วท.ม
Siriypa Sananreangsak M.Sc.
อรพินท์ หลักแหลม **วท.ม
Orapin Lukleam M.Sc.
จันทนา จันทวงศ์ **ส.ด.
Chantana Chantawong Dr.P.H.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพในแหล่งฝึกประสบการณ์ที่ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในปีการศึกษา 2545-2546 จำนวน 112 คน เก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงและแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการได้รับการพัฒนาของครูพี่เลี้ยง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า ครูพี่เลี้ยงมีการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.17, SD = 0.31$) ส่วนรายด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.29, SD = 0.42$) ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการสอน ($\bar{X} = 3.08, SD = 0.37$)

ปัญหาและความต้องการได้รับการพัฒนาของครูพี่เลี้ยง พบว่าครูพี่เลี้ยงมีปัญหาในการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงในรายชื่อและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29, SD = 0.71$) ส่วนรายชื่อที่คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การบริหารเวลา ($\bar{X} = 3.49, SD = 0.93$) ส่วนรายชื่อที่คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การเพิ่มภาระงาน ($\bar{X} = 3.03, SD = 1.04$) ความต้องการได้รับการพัฒนามาบทบาทครูพี่เลี้ยง คือ การพัฒนา

* ทุนวิจัยจากงบรายได้คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปี 2546

** อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สำนักทศมุต มหาวิทยาลัยบูรพา*
วารสารไขกายเฒะองมุต

11.7. 5.ค. 2553'

ตนเองของครูพี่เลี้ยง เช่น การได้เข้าอบรมทางวิชาการ การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น การใช้แหล่งประโยชน์ของมหาวิทยาลัย การจัดแหล่งกันกว่าในหอผู้ป่วย และการกำหนดบทบาทครูพี่เลี้ยงที่ชัดเจน

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงที่มีความแตกต่างกันของประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยง และสถานที่ในการทำงาน พบว่า การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และมากกว่า 10 ปี มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่ม 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงด้านการสอนของกลุ่มที่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงมากกว่า 7 ปี สูงกว่ากลุ่ม 1-2 ปี และ 3-4 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$ และ $< .001$ ตามลำดับ) และกลุ่ม 5-6 ปี สูงกว่ากลุ่ม 3-4 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงด้านการพยาบาล กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลศูนย์ และหน่วยงานสุขภาพอื่น สูงกว่ากลุ่มที่ทำงานในโรงพยาบาลชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ และ $< .01$ ตามลำดับ)

จากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าผู้ที่ทำหน้าที่ครูพี่เลี้ยงควรได้รับการพัฒนาบทบาทด้าน การสอน เพื่อให้ครูพี่เลี้ยงมีความมั่นใจและทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การปฏิบัติบทบาท ครูพี่เลี้ยง

Abstract

The purpose of this descriptive study was to examine the practices of preceptor's role for nursing students. One hundred and twelve preceptors who worked for Faculty of Nursing, Burapha University were recruited

to supervise nursing students at the clinical sites during the year 2002-2003, self-report questionnaires, including personal data record form, the practices of preceptor's role questionnaire, and the preceptor's problems and needs questionnaires were used to collect data. Data were analyzed by using descriptive statistics and the Analysis of Variances.

The findings showed that the perception scores of preceptors toward their practice role were at high level ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 0.31$). Considering in each role, preceptors had the highest mean scores on personality role ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.42$) and had the lowest mean scores on teaching role ($\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.37$).

For the problems of practices of preceptor's role, preceptors reported scores of these problems at a moderate level ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.71$). Considering on each role, they reported the highest mean scores on time management ($\bar{X} = 3.49$, $SD = 0.93$) and the lowest mean scores on work load ($\bar{X} = 3.03$, $SD = 1.04$). Furthermore, preceptor's needs were reported, including joining special training, getting higher education, accessing university resources, and guideline of preceptor's role practices.

The practices of preceptor's role were compared among preceptors who had differences on work experiences, preceptorship experiences, and work places. The findings indicated that there was no statistical significant difference of preceptor's role practice scores among those who had different work experiences,

preceptorship experiences, and work places. However, when focus on each role of practices of preceptor's role, preceptors who had work experiences from one year to five years and those who worked more than 10 years had higher interpersonal relationship scores than those who had work experiences six to ten years ($p < .05$). For teaching role, preceptors who had higher teaching experience had higher scores than those who had less experience of preceptorship ($p < .05$). Finally, preceptors who worked in central and general hospitals had higher scores of nursing practice role than those who worked in community hospital ($p < .05$).

According to the research findings, providing inservice training, especially an teaching role development to preceptors is needed. Therefore, they feel confident and supervise nursing students effectively.

Key words : Practices role/,Preceptor

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์มีเป้าหมายเพื่อผลิตบุคลากรพยาบาลสู่สังคม ซึ่งในกระบวนการผลิตพยาบาลวิชาชีพนั้นต้องมีการจัดการเรียนการสอน ที่มีการปฏิบัติเป็นแกนกลาง (practice-oriented) เพื่อเตรียมพยาบาลที่มีความสามารถทั้งในด้านวิชาการ และความสามารถในการปฏิบัติ (จินตนา ยูนิพันธ์, 2527 ; ประนอม โททกานนท์, 2543) โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาคปฏิบัติเป็นการช่วยให้นักศึกษานำความรู้ภาคทฤษฎีไปใช้ในสถานการณ์จริงที่เน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ด้วยตนเองอย่างแท้จริงทั้งด้านสติปัญญา ทักษะและเจตคติต่อวิชาชีพ โดยอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาสมรรถนะทางการพยาบาล สามารถให้การดูแลอย่างองค์รวมทั้ง 4 มิติคือการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาและการฟื้นฟูสภาพ การสอนภาคปฏิบัติจึงเป็นหัวใจของการศึกษาพยาบาลที่มุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสามารถคิดเป็น มีวิจารณญาณสามารถแก้ปัญหา คัดสนใจได้ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจึงมีบทบาทที่เป็นทั้งผู้สอน ผู้กระตุ้น เป็นตัวอย่างที่ดีทั้งในการปฏิบัติวิชาชีพและการดำรงตนในสังคม ทำให้ผู้เรียนผ่านเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนได้อย่างมีความสุข มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติ และเมื่อสำเร็จเป็นพยาบาลวิชาชีพแล้วยังคงมีการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่พยาบาลประจำแหล่งฝึกนั้นๆ เป็นตัวแบบที่สำคัญที่นักศึกษาจะเข้าใจเป็นแบบอย่างและมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลาขณะฝึกปฏิบัติ การจัดให้มีโครงการครูพี่เลี้ยงจึงเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ความชำนาญการด้านการปฏิบัติให้แก่ นักศึกษาพยาบาลอย่างเป็นระบบ โดยถือว่าครูพี่เลี้ยงคือผู้ที่เป็นหุ้นส่วนในการเรียนการสอน ร่วมกับอาจารย์พยาบาลที่สอนในคลินิกและ นักศึกษา (Packer, 1994 ; Pierce, 1991) และเป็นผู้ที่ทำการสอนขณะปฏิบัติการพยาบาล (Rittman, 1992) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเนลส์และคณะที่พบว่าครูพี่เลี้ยงมีความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมและพันธะที่มีต่อการจัดการศึกษาพยาบาลรวมทั้งการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในบทบาทผู้สอนภาคปฏิบัติมากขึ้น (Nehls, et al., 1997) และจากการศึกษาของเพ็ญศรี ชุนไช้และวิภาพร วรหาญ (2544) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติบทบาทของอาจารย์

พี่เลี้ยง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 61 คน และนักศึกษาปี 4 จำนวน 215 คน โดยดัดแปลงแบบวัดคุณลักษณะอาจารย์ ของน็อกซ์ และ มอร์แกน(Knox & Morgan , 1985 อ้างถึงใน เพ็ญศรี ชุนไช้ และวิภาพร วรหาญ, 2544) ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติบทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยงตาม การรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงโดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่าอาจารย์พี่เลี้ยงมีความ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ค่อนข้างสูง

ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีครูพี่เลี้ยงใน แหล่งฝึกทำหน้าที่สอนมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทำหน้าที่บทบาทของครูพี่เลี้ยง คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติบทบาท ของครูพี่เลี้ยง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนา ครูพี่เลี้ยงต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. ศึกษาการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงตาม สภาพจริง
2. ศึกษาปัญหาและความต้องการได้รับการ พัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง

สมมติฐานในการวิจัย

ครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงและสถานที่ในการ ทำงานแตกต่างกันมีการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(descriptive research) เพื่อศึกษาการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือพยาบาล ประจำการที่ได้ปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงแก่นัก ศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2545-2546 จำนวน 112 คน จากแหล่ง ฝึกที่มีนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 14 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานที่ในการทำงาน ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติ บทบาทของครูพี่เลี้ยง เป็นแบบสอบถามของ เพ็ญศรี ชุนไช้และวิภาพร วรหาญ (2544) สร้างขึ้นโดยพัฒนา จากแบบวัดคุณลักษณะที่มีประสิทธิภาพของครูคลินิก ของน็อกซ์และมอร์แกน (Knox & Morgan, 1985) เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับการ ปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง 5 ด้าน จำนวน 77 ข้อ เป็นข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด แต่ละด้านมีจำนวน ข้อคำถามดังนี้ ด้านการสอน จำนวน 19 ข้อ ด้านการ พยาบาล จำนวน 16 ข้อ ด้านการประเมินผล จำนวน 17 ข้อ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 9 ข้อ ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 16 ข้อ เกณฑ์ในการ ให้คะแนนการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง ดังนี้ 4 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งนั้นสม่ำเสมอเป็นประจำ, 3 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งนั้นบ่อยครั้ง, 2 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งนั้นนานๆ ครั้ง, 1 หมายถึง ปฏิบัติสิ่งนั้นน้อยที่สุดหรือไม่ปฏิบัติ เลย

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือมาตรวจสอบความเที่ยงกับครูพี่เลี้ยง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ .97

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการได้รับการพัฒนา เกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

3.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของครูพี่เลี้ยง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง แบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีจำนวน 10 ข้อ กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด, 4 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง, 3 หมายถึง มีปัญหาน้อย, 2 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปหาความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษา 3 ท่าน และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาหาค่าความเที่ยง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ .90

3.2 แบบสำรวจความต้องการได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ครูพี่เลี้ยงได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการได้รับการพัฒนาเมื่อได้ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของครูพี่เลี้ยง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่ม

ตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับครูพี่เลี้ยง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและกำหนดช่วงเวลาส่งข้อมูลกลับคืนทางไปรษณีย์ภายใน 1 เดือน ซึ่งผู้วิจัยได้แนบซองพร้อมแสตมป์ จำนวนซองถึงผู้วิจัย ในบางแหล่งฝึก ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ครูพี่เลี้ยงโดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง และปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง โดยรวมและรายด้าน โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงที่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับ ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงและสถานที่ในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการทดสอบแบบ LSD

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ครูพี่เลี้ยงเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือเป็นเพศหญิงร้อยละ 95.5 เป็นเพศชายร้อยละ 4.5 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 54.5 มีสถานภาพสมรสและโสดใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 50.9 และร้อยละ 44.6 ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี คือ ร้อยละ 56.3 นอกจาก

นี้พบว่าครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยง เป็นระยะเวลา 1-2 ปี ร้อยละ 45.5 และส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ ร้อยละ 38.4 รองลงมาคือ โรงพยาบาลทั่วไปร้อยละ 30.4

2. การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง

2.1 การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงโดยรวม

พบว่าครูพี่เลี้ยงรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 ($SD = 0.31$) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าด้านบุคลิกภาพมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.29 ($SD = 0.42$) ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดสองลำดับสุดท้าย คือด้านการประเมินผลมีคะแนนเฉลี่ย 3.09 ($SD = 0.37$) และด้านการสอนมีคะแนนเฉลี่ย 3.08 ($SD = 0.37$)

2.2 การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงรายด้าน

2.2.1 การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงด้านการสอน

พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ “สอนเน้นสิ่งที่เห็นว่ามีมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน” โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ($SD = .54$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ “เตรียมเนื้อหาและเทคนิคการสอนล่วงหน้าในแต่ละวัน” มีคะแนนเฉลี่ย 2.77 ($SD = .70$)

2.2.2 การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงด้านการพยาบาล

พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ “การปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงสิทธิผู้ป่วย” มีคะแนนเฉลี่ย 3.47 ($SD = .54$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ “ส่งเสริมให้นักศึกษานำผลการวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล” มีคะแนนเฉลี่ย 2.77 ($SD = .72$)

2.2.3 การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงด้านการประเมินผล

พบว่า ทุกข้อมีคะแนน

เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ “ไม่ตำหนินักศึกษาต่อหน้าบุคคลอื่น” มีคะแนนเฉลี่ย 3.30 ($SD = .75$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ “จัดเวลาสำหรับอภิปรายรายบุคคลกับนักศึกษา” มีคะแนนเฉลี่ย 2.70 ($SD = .77$)

2.2.4 การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 55 “แสดงความสนใจเรื่องส่วนตัวของนักศึกษา” ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ย 2.47 ($SD = .73$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า ข้ออื่นคือ “มีความเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือ นักศึกษา” มีคะแนนเฉลี่ย 3.44 ($SD = .52$)

2.2.5 การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงด้านบุคลิกภาพ

พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ “มีความเป็นมิตร” คะแนนเฉลี่ย 3.45 ($SD = .53$) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ “เป็นผู้มีอารมณ์ดีเสมอ” มีคะแนนเฉลี่ย 3.21 ($SD = .57$)

3. การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับการทำงาน ประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงและสถานที่ในการทำงาน

3.1 ครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน

พบว่า มีการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเมื่อทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และมากกว่า 10 ปี มีคะแนนเฉลี่ยในหัวข้อนี้สูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

3.2 ครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การเป็น

ครูพี่เลี้ยงต่างกัน พบว่า มีการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ในด้านการสอน ซึ่งเมื่อทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงมากกว่า 7 ปี มีคะแนนเฉลี่ยในหัวข้อนี้สูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยง 1-2 ปี และ 3-4 ปี และพบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยง 5-6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่ม 3-4 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$, $p < .001$ และ $p < .05$ ตามลำดับ)

3.3 ครูพี่เลี้ยงที่มีสถานที่ในการทำงานต่างกัน พบว่า มีการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง โดยรวม ทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในด้านการพยาบาล ซึ่งเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า ครูพี่เลี้ยงในโรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์และหน่วยสุขภาพอื่น มีคะแนนเฉลี่ยในหัวข้อนี้สูงกว่า ครูพี่เลี้ยงที่มีสถานที่ในการทำงานในโรงพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ และ $p < .01$ ตามลำดับ)

4. ปัญหาและความต้องการได้รับการพัฒนาบทบาทครูพี่เลี้ยง

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง พบว่า ครูพี่เลี้ยงรับรู้ว่าคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 3.29 ($SD = .71$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เช่นกัน ข้อที่ครูพี่เลี้ยงเห็นว่ามีปัญหามากที่สุดคือ “การบริหารเวลา” มีคะแนนเฉลี่ย 3.49 ($SD = .93$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ “การเพิ่ม ภาระงาน” โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.03 ($SD = 1.04$)

4.2 ความต้องการได้รับการพัฒนาบทบาทครูพี่เลี้ยง พบว่า ครูพี่เลี้ยงต้องการได้รับการ

พัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้ ต้องการพัฒนาตนเอง เช่น การเข้าร่วมการอบรม หรือสัมมนาวิชาการในเรื่องต่างๆ รวมทั้งต้องการศึกษาในระดับสูงขึ้น และต้องการได้รับสิทธิ์ใช้บริการแหล่งประโยชน์ของมหาวิทยาลัย เช่น ห้องสมุด นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการพัฒนาแหล่งฝึก เพื่อให้เป็นแหล่งความรู้ที่ครูพี่เลี้ยงสามารถค้นคว้าได้ โดยเฉพาะเอกสารประกอบการสอนที่ได้จัดทำจากคณาจารย์ของคณะพยาบาลศาสตร์ ต้องการได้รับการประสานงานเพื่อทำหน้าที่ครูพี่เลี้ยงเป็นระยะเวลาสั้นเพียงพอก่อนมีการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา และให้มีการกำหนดบทบาทครูพี่เลี้ยงอย่างชัดเจน

การอภิปรายผล

1. การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง จากการศึกษาพบว่า ครูพี่เลี้ยงปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าครูพี่เลี้ยงเป็นพยาบาลวิชาชีพได้รับการคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนด เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อพิจารณารายด้านของการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงตามลำดับดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการพยาบาล และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นบทบาทที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำในการปฏิบัติการพยาบาล และเป็นบทบาทที่ได้หล่อหลอมมาจากการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาล สำหรับด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดมีสองด้าน คือ ด้านการประเมินผลและด้านการสอน ซึ่งคล้ายกับการศึกษาของ เพ็ญศรี ชุนใช้ และวิภากร วรหาญ (2547) อาจเป็นเพราะว่าบทบาททั้งสองด้านนี้เป็นบทบาทโดยตรงของการเป็นผู้สอนเป็นบทบาทใหม่ที่เพิ่มขึ้นมาอย่างชัดเจนนอกเหนือจากการปฏิบัติการพยาบาลประจำวัน ครูพี่เลี้ยงจึงเห็นว่าตนเองยังทำบทบาทนี้น้อย และเมื่อพิจารณารายข้อในทุกรายด้าน พบว่าข้อที่ครูพี่เลี้ยงปฏิบัติ

บทบาท มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน มีดังนี้ ด้านการสอน คือ สอนเน้นสิ่งที่เห็นว่ามีสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ด้านการพยาบาลคือปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงสิทธิผู้ป่วย ด้านการประเมินผลคือ ไม่ตำหนักศึกษาต่อหน้าบุคคลอื่น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ มีความเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือนักศึกษา และด้านบุคลิกภาพคือ มีความเป็นมิตร ซึ่งบทบาทดังกล่าวเป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพยาบาลเป็นบุคลิกลักษณะที่พยาบาลควรจะเป็นส่วนข้อย่อยในแต่ละด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านคือ ในด้านการสอนคือเตรียมเนื้อหาและเทคนิคการสอนล่วงหน้าในแต่ละวัน ด้านการพยาบาลคือส่งเสริมให้นักศึกษานำผลการวิจัย มาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล และด้านการประเมินผล คือ จัดเวลาสำหรับอภิปรายรายบุคคลกับนักศึกษา ซึ่งข้อย่อยสามข้อที่กล่าวมาเป็นผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญศรี ชุนไช้ และวิภาพร วรหาญ (2544) ที่พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละด้าน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า บทบาทดังกล่าวเป็นบทบาทของผู้สอนโดยตรง จึงทำให้ครูพี่เลี้ยงเห็นว่า ยังทำบทบาทนี้ได้น้อย ส่วนข้อย่อยของอีกสองด้าน ที่เหลือที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ แสดงความสนใจเรื่องส่วนตัวของนักศึกษา และด้านบุคลิกภาพคือเป็นผู้มีอารมณ์ดีเสมอ อาจเนื่องจากว่าการแสดงความสนใจเรื่องส่วนตัวเป็นบทบาทที่ครูพี่เลี้ยงรับรู้ว่าจะไม่ควรเข้าไปมีบทบาทมากเพราะว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละบุคคล ส่วนเกี่ยวกับการเป็นผู้มีอารมณ์ดีเสมอ ครูพี่เลี้ยงรับรู้ว่าจะบทบาทนี้ตนเองมีน้อย อาจจะเนื่องจากว่าพยาบาลมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมาก และเป็นหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ป่วยรวมทั้งต้องรับผิดชอบทำหน้าที่สอนนักศึกษาอาจจะกังวลว่าจะทำหน้าที่นี้ได้ไม่ดีเท่าที่ควรซึ่งบรรานัม กล่าวว่า ครูพี่เลี้ยงมีหน้าที่

ที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่าง ซึ่งจะทำให้ครูพี่เลี้ยงมีเวลาไม่มากสำหรับนักศึกษา และจะทำให้ครูพี่เลี้ยงรู้สึกไม่สบายใจมีความคับข้องใจเกิดขึ้น (Branum, 1994) จึงทำให้ครูพี่เลี้ยงรับรู้ว่าตนเอง ไม่เป็นผู้ที่มีอารมณ์ดีเสมอ

2. การปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยง และสถานที่ในการทำงาน ครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และมากกว่า 10 ปี มีคะแนนเฉลี่ยในหัวข้อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูงกว่าครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี อาจเนื่องจากครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี เป็นพยาบาลที่ยังมีอายุน้อย เป็นวัยที่ ใกล้เคียงกับนักศึกษา เป็นพยาบาลที่ทำงานยังไม่นาน ความคาดหวังต่อนักศึกษาอาจมีน้อยกว่า นอกจากนี้หน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบยังมีน้อย จึงทำให้ไม่รู้สึกเครียดมากนัก ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี เป็นพยาบาลที่มีประสบการณ์มากขึ้น มีความมั่นคงทางวุฒิภาวะมากกว่า ซึ่งจากการศึกษาของสมบัติดี แก้วเกรียงไกร (2537) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจกับความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล พบว่า ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด ซึ่งหมายถึงพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานสูง จะสามารถจัดการกับความเครียดได้ดี จึงทำให้กลุ่มนี้มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีกว่า ส่วนครู พี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี เป็นระยะที่ทำงานมาช่วงเวลาหนึ่งแล้ว อาจจะเป็นช่วงเวลาที่ปรับตัว การกิจต่างๆ เริ่มมีมากขึ้น การได้รับการพัฒนาความสามารถยังไม่เต็มที่รวมทั้งต้องรับผิดชอบงานที่ทำประจำและการกิจด้านการสอนเพิ่มขึ้นอาจจะทำให้รู้สึกเครียด จึงทำให้คะแนนเฉลี่ย

ในหัวข้อด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่ำกว่ากลุ่มอื่น

ประสบการณ์การเป็นครูที่เลี้ยง พบว่า ครูที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การเป็นครูที่เลี้ยง มากกว่า 7 ปี มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติบทบาทของครูที่เลี้ยงด้านการสอนสูงกว่ากลุ่ม 1-2 ปี และ 3-4 ปี และกลุ่ม 5-6 ปี สูงกว่ากลุ่ม 3-4 ปี จะเห็นว่าครูที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การเป็นครูที่เลี้ยงมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จะรับรู้ว่าการปฏิบัติบทบาทของครูที่เลี้ยงด้านการสอนสูงกว่า อาจเนื่องจากว่าด้านการสอนเป็นบทบาทที่ต้องมีประสบการณ์ในการปฏิบัติ จะทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น มีการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งที่ปฏิบัติให้ดีกว่าเดิม รวมทั้งระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในบทบาทนี้นานกว่า ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมและประชุมวิชาการต่างๆ มีโอกาสได้รับการประสานงานการปฏิบัติบทบาทของครูที่เลี้ยง และจากการปฏิบัติบทบาทของครูที่เลี้ยงที่นานกว่าทำให้ครูที่เลี้ยงได้มีการปรับปรุงการสอนนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอุษา สุวรรณเพชร (2546) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบบัณฑิตวิชาชีพ พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานนานย่อมผ่านประสบการณ์มากกว่า มีการพบปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทำให้มีการนำเอาประสบการณ์เดิมมาพัฒนา เพราะฉะนั้นระยะเวลาเพิ่มขึ้น จะช่วยให้เพิ่มพูนทักษะและมองเห็นแนวทางในการปฏิบัติชัดเจนขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีสมรรถนะในการปฏิบัติมากกว่าพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี (De Back & Mentkowski, 1986) ซึ่งครูที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การเป็นครูที่เลี้ยงนานกว่า ได้มีโอกาสได้พัฒนาการทำบทบาทนี้ จากการเข้าประชุมวิชาการต่างๆ และ จากการประสานงานกับคณะพยาบาลศาสตร์ทำให้เกิดความคุ้นเคย และมั่นใจในบทบาทที่ทำให้ครูที่เลี้ยงรับรู้ว่าได้ปฏิบัติบทบาท

ของครูที่เลี้ยงด้านการสอนสูงกว่า

ครูที่เลี้ยงที่มีสถานที่ในการทำงานต่างกัน จากการศึกษาพบว่าครูที่เลี้ยงที่มีสถานที่ในการทำงานในโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติบทบาทของครูที่เลี้ยงด้านการพยาบาลสูงกว่าในโรงพยาบาลชุมชน อาจเนื่องจากว่าลักษณะการทำงานของพยาบาลในโรงพยาบาลศูนย์ หรือโรงพยาบาลทั่วไป มีความแตกต่างกันกับในโรงพยาบาลชุมชน เช่น จำนวนเตียงผู้ป่วยและระบบการทำงาน ลักษณะงานของโรงพยาบาลชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากมีการปฏิรูประบบสุขภาพ โดยปรับรูปแบบการบริการเป็นเชิงรุกมากขึ้น โดยเป็นงานที่รับผิดชอบทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ ประเมินอาการคัดกรองเพื่อการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และช่วยฟื้นคืนชีพในภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนเป็นงานที่ต้องสนับสนุนหน่วยงานอื่น ด้านทรัพยากรและด้านวิชาการ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี (อัจฉรา สุทธิธรรมณีวัฒน์, 2545) ลักษณะงานมีความหลากหลาย ซึ่งพยาบาลที่ทำหน้าที่ในโรงพยาบาลชุมชนต้องมีความสามารถในเรื่องเหล่านี้ จึงอาจทำให้ครูที่เลี้ยงในโรงพยาบาลชุมชน รู้ว่าตนเองได้ปฏิบัติบทบาทของครูที่เลี้ยงด้านการพยาบาลน้อยกว่า ส่วนครูที่เลี้ยงที่ทำงานในโรงพยาบาลศูนย์ หรือ โรงพยาบาลทั่วไปจะทำงานเฉพาะในหอผู้ป่วยเป็นส่วนใหญ่ และมีลักษณะงานที่ชัดเจนคือปฏิบัติ กิจกรรมการพยาบาลกับผู้ป่วยโดยตรง จึงรับรู้ว่าคุณเองได้ปฏิบัติบทบาทของครูที่เลี้ยงด้านการพยาบาลมากกว่า

3. ปัญหาและความต้องการได้รับการพัฒนาบทบาทครูที่เลี้ยง จากการศึกษาพบว่าครูที่เลี้ยงรับรู้ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของครูที่เลี้ยงโดยภาพรวมและรายข้อมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางไม่ได้อยู่ในระดับสูง อาจจะเนื่องจากว่า

คณะพยาบาลศาสตร์ได้จัดโครงการสัมมนาครูพี่เลี้ยงเป็นประจำทุกปี แม้ว่าครูพี่เลี้ยงที่มาประชุมอาจจะไม่ใช่คนเดิมตลอด เนื่องจากติดภารกิจ แต่การจัดโครงการทำให้ครูพี่เลี้ยงได้รับรู้ และได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มครูพี่เลี้ยง รวมทั้งในขณะปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง อาจารย์ที่รับผิดชอบวิชาได้ประสานงานและรับฟังเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของรายชื่อของปัญหา พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นได้แก่ การบริหารเวลา ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีอายุ 31-40 ปี และมีประสบการณ์การทำงานสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่ต้องทำ หน้าที่บริหารด้วย ทำให้การจัดเวลายังมีปัญหาและเมื่อพิจารณาในเรื่องความต้องการได้รับการพัฒนาบทบาทครูพี่เลี้ยงนั้น มีสิ่งที่ครูพี่เลี้ยงต้องการพัฒนา คือ การทำบทบาทครูพี่เลี้ยงที่ชัดเจน สิ่งที่คณะพยาบาลศาสตร์ต้องการให้ครูพี่เลี้ยงปฏิบัตินั้นมีรูปแบบอย่างไร มีวัตถุประสงค์อย่างไร เมื่อมีรูปแบบที่ชัดเจนน่าจะช่วยให้ครูพี่เลี้ยงสามารถบริหารจัดการเวลาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ครูพี่เลี้ยงยังเสนอให้มีการประสานงานล่วงหน้าก่อนการฝึกอย่างน้อย 1 เดือน เพื่อที่ครูพี่เลี้ยงจะได้เตรียมวางแผนในการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยงอย่างมีประสิทธิภาพและจากการศึกษาถึงปัญหา พบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงในลำดับต่อมาอีกสองข้อ คือ เทคนิคการประเมินผลและการเตรียมตัวเองด้านความรู้ ซึ่งครูพี่เลี้ยงรับรู้อย่างมีปัญหาในการปฏิบัติบทบาทนี้ และครูพี่เลี้ยงได้เสนอให้มีการประชุมวิชาการเพื่ออบรมในเรื่องการจัดการเรียนการสอน รวมถึงความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการ

ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในสามลำดับสุดท้าย คือ การได้รับผลตอบแทนที่เป็นนามธรรม

การได้รับผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม และการเพิ่มภาระงาน แสดงให้เห็นว่าครูพี่เลี้ยง รับรู้ว่าการปฏิบัติบทบาทของครูพี่เลี้ยง ไม่ได้กระทบต่อการงาน รวมถึงการได้รับค่าตอบแทนในปัจจุบันไม่ได้เป็นปัญหา แต่ต้องการได้รับการพัฒนาบทบาทครูพี่เลี้ยงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษาพยาบาลควรได้พัฒนาสมรรถนะด้านการสอนโดยเฉพาะเกี่ยวกับ การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติสำหรับครูพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง และมีรูปแบบการเตรียมครูพี่เลี้ยงที่ชัดเจน
2. สถาบันการศึกษาพยาบาลควรหาปัจจัยจูงใจที่จะกระตุ้นให้ครูพี่เลี้ยงมีความรู้สึกมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะในกลุ่มครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานในช่วง 6-10 ปี ให้สามารถบริหารเวลาในการทำหน้าที่ครูพี่เลี้ยงได้อย่างมีความสุข
3. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาควรได้พัฒนาบทบาทของครูพี่เลี้ยงในโรงพยาบาลชุมชนด้านการพยาบาลมากขึ้น และสร้างความเข้าใจในการพัฒนาบทบาทพยาบาลเชิงรุก เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาพยาบาล
4. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาควรได้กำหนดเป็นนโยบาย และจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยในเรื่องครูพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่องและขยายเครือข่ายในการศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาลทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนภาคปฏิบัติของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์ของคณะพยาบาลศาสตร์
2. ศึกษาปัญหาและความต้องการของครู

พี่เลี้ยงโดยการศึกษาเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลในสภาพการณจริงมากขึ้น

3. ศึกษาเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบบทบาทครูพี่เลี้ยงระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการพัฒนาตามโปรแกรมหรือรูปแบบครูพี่เลี้ยงที่หลากหลาย

4. พัฒนารูปแบบและระบบครูพี่เลี้ยงสำหรับสถานบันการศึกษาพยาบาลในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

จินตนา ยูนิพันธุ์. (2527). *การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์*. ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญศรี ชุนใช้และวิภาพร วรหาญ. (2544). การปฏิบัติบทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยง. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 24, (1), 67-78.

สมจิตต์ แก้วเกรียงไกร. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยด้านแรงจูงใจ กับความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาลโรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุข สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุษา สุวรรณเพชร. (2546). *รูปแบบบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อัจฉรา สุทธิพรณิวัฒน์. (2545). *สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพจบใหม่ในโรงพยาบาลชุมชน เขต 10*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Branum, J.S. (1994). *Nursing theory analysis application evaluation*. Philadelphia : J.B. Lippincott.

De Back, V., & Mentkowski, M. (1986). Does the 'baccalaureate' make a difference' : Differentiating nurse performance by educative and experience. *Journal of Nursing Education*, 25, (7), 275 - 285.

Knox, J.E., & Morgan, J. (1985). Important clinical teacher behaviors as perceived by university nursing faculty, students and graduates. *Journal of Advanced Nursing*, 10, 25-30.

Nehls, N., Rather, M., & Guyette, M. (1997). The Preceptor model of clinical instruction : The lived experiences of students, preceptors, and faculty-of-record. *Journal of Nursing Education*, 36, (5), 220-227.

Rittman, R.M. (1992). Preceptor development programs : An interpretive approach. *Journal of Nursing Education*, 31, (8), 367-370.